

Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος - Διάσπαση Μακεδονικού Μετώπου (Στρατιωτικά κοιμητήρια - Μνημεία)

Επιμέλεια
Ευάγγελος Μαυρογόνατος

Διασυμμαχικό μνημείο της Νίκης Πολυκάστρου Κιλκίς

Την τελευταία Κυριακή του μηνός Σεπτεμβρίου κάθε έτους διοργανώνεται τελετή από την Ένωση Συμμάχων Πολεμιστών Μακεδονικού Μετώπου σε συνεργασία με τον Δήμο Πολυκάστρου.

Το Διασυμμαχικό μνημείο ανεγέρθηκε το έτος 1976 σε έκταση ιδιότητα που παραχώρησε με δωρεά στο ΤΕΘΑ και το έτος 1977 πραγματοποιήθηκαν τα

εγκαίνια.

Αυτό αποτελείται από:

(1) Μία πεντάπλευρη στήλη επί της οποίας αναγράφεται σε πέντε γλώσσες η επιγραφή «Στα παιδιά της Γαλλίας, της Μ. Βρετανίας, της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Σερβίας, τα οποία πιστά στις επιταγές των προγόνων τους, αγωνίσθηκαν σε αυτά τα μέρη και έπεσαν για την ελευθερία και την παγκόσμια ειρήνη».

(2) Μία μαρμάρινη πλάκα με τα ονόματα των πρώτων προέδρων των διασυμμαχικών ενώσεων ιδρυτών του μνημείου.

(3) Τις παρακάτω προτομές των Πρωθυπουργών των πέντε κρατών που συμμετείχαν στις επιχειρήσεις:

- (α)** Αριστείδη Μπριάντ, Πρωθυπουργού της Γαλλίας.
- (β)** Βιτόριο Εμανουέλε, Πρωθυπουργού της Ιταλίας.
- (γ)** Ελευθερίου Βενιζέλου, Πρωθυπουργού της Ελλάδας.
- (δ)** Νικολά Πάσιτς, Πρωθυπουργού της Σερβίας.
- (ε)** Ντέιβιντ Λούντ Τζόρτζ, Πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας.

Το Μακεδονικό μέτωπο, γνωστό ως «Μέτωπο Θεσσαλονίκης» κατά τον Α΄ΠΠ σχηματίστηκε σε μια προσπάθεια των δυνάμεων της Αντάντ, προκειμένου να στηρίξουν το Βασίλειο της Σερβίας, το φθινόπωρο του 1915 ενάντια της επίθεσης της Γερμανίας - Αυστροουγγαρίας και Βουλγαρίας (Κεντρικές Δυνάμεις).

Αντίπαλες δυνάμεις στα μέσα Σεπτεμβρίου

Αντάντ ή «Εγκάρσια Συνεννόηση» (ιδρύθηκε 8 Απριλίου 1904)

Συμμαχία μεταξύ Γαλλίας και Μεγάλης Βρετανίας.

Κατά τον Α.Π.Π. προσχώρησαν Σερβία και το Βέλγιο. Σταδιακά Ιαπωνία (1914), Ιταλία (1915), Ρουμανία (1916), Ελλάδα (μετά από εισβολή ή παραβιάζοντας την ουδετερότητα της) και Η.Π.Α. (1917).

Συμμαχικές στρατιές στην Ανατολή (Στρατηγός Λουί Φρανσέτ ντ' Εσπέρεϋ)				
Στρατιά	Διοικητής	Σώμα	Διοικητής	Μεραρχίες
Γαλλική Στρατιά του Οριέντ	Στρατηγός Πάουλ Χένρυς	-	-	30η, 76η, 57η, 156η Γαλλική Μεραρχία Πεζικού, 35η Ιταλική Μεραρχία Πεζικού, 11η Γαλλική Αποικιακή Μεραρχία, 3η και 4η Ελληνική Μεραρχία Πεζικού
Γαλλοσερβική Ομάδα	Αρχιστράτηγος Ζίβοζιν Μίσιτς	-	-	Μεραρχία Πεζικού Δρίνα, Μοράβα, Γιούγκοσλαβ και Τίμοκ, 122η και 17η Γαλλική Μεραρχία Πεζικού
1η Ομάδα Μεραρχιών	Στρατηγός Φιλίπ ντ' Ανσέλμ	-	-	16η Γαλλική Αποικιακή Μεραρχία, Ελληνική Μεραρχία Αρχιπελάγου και 27η Βρετανική Μεραρχία Πεζικού
Βρετανική Στρατιά της Θεσσαλονίκης	Στρατηγός Τζώρτζ Μιλν	12ο (XII) Σώμα	Αντιστράτηγος Χένρι Ουίλσον	22η και 26η Βρετανική Μεραρχία Πεζικού, Ελληνική Μεραρχία Σερρών
		16ο (XVI) Σώμα	Αντιστράτηγος Τσάρλς Τζέιμς Μπρίγκς	28η Βρετανική Μεραρχία Πεζικού και Ελληνική Μεραρχία Κρήτης
		Β' Σώμα		Μεραρχία Ξάνθης και 14η Ελληνική Μεραρχία Πεζικού
Ελληνική Στρατιά	Αντιστράτηγος Παναγιώτης Δαγκλής	Α' Σώμα	Αντιστράτηγος Λεωνίδας Παρασκευόπουλος	1η, 2η και 13η Ελληνική Μεραρχία Πεζικού
				9η Ελληνική Μεραρχία Πεζικού (εκπαίδευση)

Κεντρικές Δυνάμεις

Τις αποτελούσαν Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Οθωμανική Αυτοκρατορία και Βουλγαρία, εξ ου και «τετραπλή συμμαχία».

Ομάδα Στρατιών Σχόλτζ (Στρατηγός Πυροβολικού Φρίντριχ φον Σχόλτζ)				
Στρατιά	Διοικητής	Σώμα	Διοικητής	Μεραρχίες
11η Γερμανική Στρατιά	Στρατηγός Πεζικού Κούντο φον Στέμπεν	61ο (LXI) Σώμα	Αντιστράτηγος Φρίντριχ Φλεκ	1η, 6η και Μικτή Βουλγαρική Μεραρχία
		62ο (LXII) Σώμα	Αντιστράτηγος Καρλ Σούερν	302η Γερμανική Μεραρχία, 4η, 2η και 3η Βουλγαρική Μεραρχία
1η Βουλγαρική Στρατηγός	Αντιστράτηγος Στέφαν Νερέζοβ			5η, Βουνίσια, 9η Βουλγαρική Μεραρχία Πεζικού και 1/11 Ταξιαρχία Πεζικού

Ανώτατη διοίκηση Βουλγάρων (Αντιστράτηγος Γκεόργκι Τόντοροβ)				
Στρατιά	Διοικητής	Σώμα	Διοικητής	Μεραρχίες
2η Βουλγαρική Στρατιά	Αντιστράτηγος Ιβάν Λούκοβ	-	-	11η, 7η και 8η Βουλγαρική Μεραρχία Πεζικού
4η Βουλγαρική Στρατιά	Αντιστράτηγος Στέφαν Τόσεβ	-	-	10η Βουλγαρική Μεραρχία Πεζικού και 2η Βουλγαρική Μεραρχία Ιππικού

Η τρίτη **Μάχη της Δοϊράνης** έλαβε χώρα από τις 18 μέχρι τις 19 Σεπτεμβρίου 1918, κοντά στη λίμνη Δοϊράνη, με τους Έλληνες και τους Βρετανούς από τη μια πλευρά και την 1η Βουλγαρική Στρατιά από την άλλη. Η μάχη έλαβε χώρα στα πλαίσια της Βαλκανικής Συμμαχίας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου

Η μάχη έληξε με αναχαίτιση των συμμαχικών επιθέσεων από τους Βούλγαρους.

Οι απώλειες των Συμμάχων ανέρχονται στους 6.559 - 7.819 Βρετανούς και Έλληνες στρατιώτες, ενώ αυτές των Βουλγάρων ανέρχονται στους 2.726 στρατιώτες. Τις περισσότερες απώλειες μεταξύ των Συμμάχων υπέστη το 12ο Σώμα και η Μεραρχία Σερρών, ενώ το 16ο Σώμα και η Κρητική Μεραρχία είχαν χάσει λιγότερο από 1.000 άνδρες.

Σχηματισμός	Νεκροί	Τραυματίες	Αγνοούμενοι	Σύνολο
1ο Σύνταγμα Σερρών	35	481	86	602
2ο Σύνταγμα Σερρών	178	563	176	917
3ο Σύνταγμα Σερρών	146	669	353	1.168
8ο Κρητικό Σύνταγμα	5	33	0	38
9ο Κρητικό Σύνταγμα	92	285	0	377
29ο Σύνταγμα Πεζικού	47	255	0	302
Σύνολο	503	2.286	615	3.404

Δοϊράνη το ελληνικό στρατιωτικό κοιμητήριο του Α΄ΠΠ

Το κοινοπολιτειακό μνημείο της Δοϊράνης

Οι πρώτες Βρετανικές και Γαλλικές δυνάμεις έφτασαν στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης τον Οκτώβριο του 1915. Το Μνημείο της Δοϊράνης ανεγέρθη εκεί όπου σημειώθηκαν σφοδρές συγκρούσεις αλλά και οι μεγαλύτερες απώλειες των δυνάμεων της Κοινοπολιτείας το 1917 - 18. Σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Sir Robert Lorimer και τα χρήματα για την ανέγερσή του συγκεντρώθηκαν από τους ίδιους τους στρατιώτες και αξιωματικούς της Κοινοπολιτείας που υπηρέτησαν εκεί.

Τιμά τη μνήμη 2.000 και πλέον ανδρών που έχασαν τη ζωή τους σ' εκείνο το σημείο του Μακεδονικού Μετώπου.

Η Κοινοπολιτειακή Επιτροπή Στρατιωτικών Τάφων φροντίζει στην Ελλάδα τα κοιμητήρια και τα μνημεία 18.000 και πλέον νεκρών στρατιωτών της Κοινοπολιτείας και 400 άλλων εθνικοτήτων σε 25 σημεία στην Ελλάδα. Ο Δούκας του Κεντ είναι πρόεδρος της Επιτροπής.

Αγγλικό Στρατιωτικό Κοιμητήριο Πολυκάστρου (Καρασούλι) (Πίσω από το Μέτωπο της Δοϊράνης)

Το Καρασούλι βρισκόταν πίσω από το Μέτωπο της Δοϊράνης και το αναφερόμενο κοιμητήριο χρησιμοποιήθηκε αρχικά για νεκρούς του Σταθμού Αναγνωρίσεως θυμάτων του Μετώπου από τον Σεπτέμβριο του 1916. Τότε περιλάμβανε 500 περίπου τάφους και εφάπτονταν σε ένα Γάλλο - ιταλικό στρατιωτικό κοιμητήριο. Μετά την ανακωχή, το μέγεθος του Κοιμητηρίου τριπλασιάστηκε με τη μεταφορά σε αυτό νεκρών από τα κοιμητήρια των Χατζή Μπάρι Μα (μεταφέρθηκαν τον Απρίλιο του 1919), της Τσαουσίτσας (μεταφέρθηκαν τον Νοέμβριο του 1920) και του

Καλίνοβου (μεταφέρθηκαν τον Δεκέμβριο του 1920).

Σήμερα στο Στρατιωτικό Κοιμητήριο Πολυκάστρου υπάρχουν τάφοι 1.421 βρετανών στρατιωτών, 5 στρατιωτών του Ελληνικού Εθνικού Στρατού, 9 μέλη του Μακεδονικού Σώματος Ημιόνων, 3 από το Μακεδονικό Εργατικό Σώμα και 1 Έλληνα οπαδό του Εργατικού Σώματος.

Το Κοιμητήριο καλύπτει μια περιοχή 11.161 τετραγωνικών γυαρδών. Δημιουργήθηκε και συντηρείται από την Κοινοπολιτειακή Επιτροπή στρατιωτικών τάφων. Αρχιτέκτων ήταν ο Robert Gorimer.

Στις 11 Νοεμβρίου κάθε έτους τελείται μνημόσυνο όλων των μνημείων της Β. Ελλάδας στη Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης.

Υπάρχει, επίσης, η εξής επιγραφή:

«Βρετανικόν Στρατιωτικόν Κοιμητήριον. Η γη όπου κείται το κοιμητήριο τούτο φόρος ευγνωμοσύνης του ελληνικού λαού εδόθη προς αιώνιαν ανάπαυσιν των κατά πόλεμον 1914-1918 ενδόξως πεσόντων μαχητών των συμμαχικών στρατών. Τιμή και Δόξα εις αυτούς. Their Name Lively For Evermore»